

EU MOZAIKOK

INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK
VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

2019/04.

2019. FEBRUÁR 18.

KERÉNYI ÁDÁM

MI A H2020? KUTATÁS-FEJLESZTÉS AZ EU-BAN

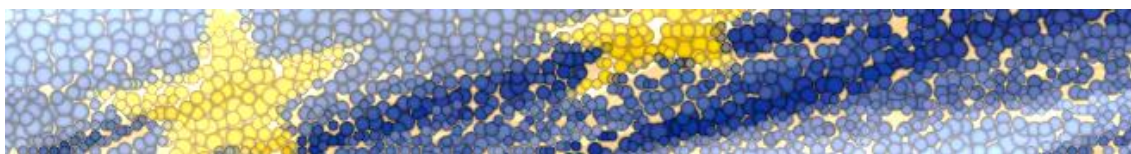
A kutatás, fejlesztés és innováció (K+F+I) természetes közege a verseny, azaz elsősorban az egyes piaci szereplők, vállalatok érdeke és felelőssége. (A három fogalom egyébként mind mást jelent, a legtöbbször keverik, vagy rosszul használják jelentésüket. Az (alap)kutatás célja új tudás létrehozása, a fejlesztés ezt finomítja, az innováció pedig az új megoldások, eljárások gyakorlati alkalmazása a vállalatoknál.¹) Mindazonáltal a K+F+I folyamatokra szakpolitikák széles köre hatással lehet. A K+F+I eredmények javítására adott esetben az egyes nemzeti kormányok és a nemzetek feletti közösségek, így az Európai Unió is képesek lehetnek, ha a gátló tényezőket felszámolják, illetve törekednek ösztönző keretek kialakítására. Szükséges az alábbi területek összehangolása: tudomány-, technológia-, oktatás-, verseny-, monetáris és költségvetési, gazdaság- és területfejlesztési politika. A rendelkezésre álló direkt eszközökkel (vissza nem térítendő támogatás, kedvezményes hitel, információs szolgáltatás és tanácsadás, hálózatépítés, közbeszerzés és az innovációs rendszer szereplői közötti együttműködés támogatása) és indirekt eszközökkel (adó- és járulék kedvezmény, adóhitel, a K+F tevékenység minimális szintjéhez illetve a növekedéséhez kapcsolt ösztönzés) mindenképp támogatásra szorul a K+F+I terület.

Az Európai Unió 2014-re a világ fő „tudásgyára” lett, a világon létrehozott tudományos és technológiai termékek csaknem harmadát előállítva². Az EU-ban a K+F+I eredményeknek köszönhetően többek között színvonalasabbá vált az egészségügyi ellátás, a tömegközlekedés, illetve folyamatosan bővül az új termékek és szolgáltatások köre. Egyre nagyobb hangsúly helyeződik a környezetvédelemre, az éghajlati változásokra, a társadalmi befogadásra és a biztonságra is.

Az EU sokat tett azért, hogy Magyarországon is intenzívebb K+F+I tevékenység jöjjön létre. Az Európai Unió pályázatai ösztönzik a magyar vállalkozásokat új termékek, szolgáltatások, eljárásokat bevezetésére, versenyképesebb marketing, pénzügyi, szervezeti és vezetési módszereket alkalmazására, ugyanis az innováció önmagában nem elég, a vállalatok életben maradásához szükséges a minél szélesebb, akár nemzetközi hálózatokba történő szerves beágyazódás.

¹ <https://www.es.hu/cikk/2019-02-15/havas-attila/vannak-hamis-profetak.html>

² Európai Bizottság (2014): Közérthetően az Európai Unió szakpolitikáiról. Kutatási és innovációs politika. https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/research_hu.pdf doi:10.2775/74283. ISBN 978-92-79-42391-8

EU MOZAIKOK

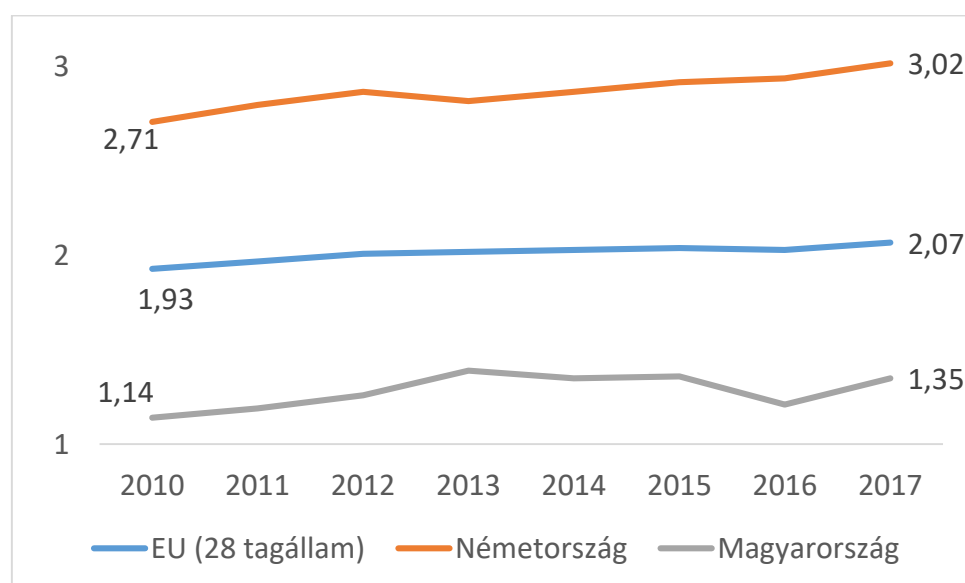
INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

Az Európai Unió négy szabadságelve (1, áruk szabad áramlása; 2, tőke szabad áramlása; 3, szolgáltatások szabadsága; 4, személyek szabad mozgása) mellett talán helyet kaphatna a tudás szabadsága is. Az EU vezetői még a nagy gazdasági recesszió kitörése előtt, 2008-ban tűzték ki célul az „ötödik szabadság” megteremtését³, mivel „az új gazdaságban a tudás mintegy a pénz szerepét tölti be”⁴. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) létrehozása magyar központtal történt még a válság előtt. Az EIT igazgatótanácsának megalakulásától vannak magyar tagjai, jelenleg éppen a legnagyobb magyar tulajdonú vállalat, a Videoton Holding Zrt vezérigazgatója, Lakatos Péter képviseli hazánkat ebben a testületben.

Az Európa 2020 stratégia 2010-es elfogadásakor az egyik fő célindikátor az volt, hogy 2020-ra az Európai Unió GDP-jének 3%-át fordítsa kutatásra és fejlesztésre. Ez a cél nem önmagáért fontos, hanem a kutatás és fejlesztés javítja a versenyképességet, és munkahelyeket képes teremteni⁵.

Nézzük meg, hogy 2010 és 2017 között hogy alakult ez a ráta.

1. táblázat Kutatás-fejlesztésre költött összeg az Németországban, EU 28 tagállamában és Magyarországon (GDP %-ban)

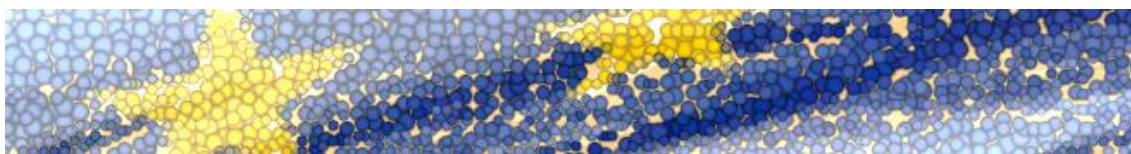

1. Forrás (Eurostat, 2018)

³Presidency Conclusions – Brussels, 13/14 March 2008 letölthető: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/HU/ec/99428.pdf

⁴ A Bizottság közleménye az európai parlamentnek, a tanácsnak és az európai gazdasági és szociális bizottságnak Megerősített partnerség az európai kutatási térségben a kiválóság és a növekedés támogatására. Letölthető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0392&from=HU>

⁵ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_hu

EU MOZAIKOK

INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK
VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

A H2020 szerepe

A válság után az EU felismerte, hogy milyen nagy jelentősége van a K+F+I tevékenységnek a globális verseny esetén. 2014-ben az EU történetének legnagyobb kutatási és innovációs keretprogramját hirdette meg 80 milliárd eurós költségvetésű Horizont 2020 programot⁶. A Horizont 2020 80 milliárd eurós keretprogramja három pillérré épült⁷:

1. Kiváló tudomány – célja, hogy világviszonylatban erősödjön Európa vezető szerepe a tudományos kiválóság terén.
2. Vezető ipari szerep – Európa járjon élen a kutatás-fejlesztés és az innováció területén, ami a kulcsfontosságú technológiák támogatásával, a tőkéhez való szélesebb körű hozzáférés biztosításával, valamint a kis- és középvállalkozások segítségével alapozható meg.
3. Társadalmi kihívások – a globális, illetve Európa egésze számára kihívást jelentő társadalmi problémák megoldását célozza az egészségügy, az élelmezésbiztonság és fenntartható mezőgazdaság, az energia, a közlekedés, az éghajlatváltozás és környezetvédelem, valamint az inkluzív, innovatív és biztonságos társadalmak területén.

Nézzük meg ezeket a pontokat kicsit bővebben. A Kiváló tudomány⁸ pilléren belüli tevékenységek célja a tudományos kiválóság erősítése és kiterjesztése és az Európai Kutatási Térség (ERA) megszilárdítása annak érdekében, hogy az Unió kutatás-fejlesztési és innovációs rendszere globális szinten is versenyképesebbé váljon.

A Kiváló tudomány pillér magába foglalja az Európai Kutatás Tanács (ERC), a Jövőbeli és feltörekvő technológiák (FET), Marie Skłodowska-Curie és a Kutatási infrastruktúra programokat, akciókat. Az Ipari vezető szerep pilléren belüli programok célja, hogy felgyorsítsák a versenyképes európai gazdaságot megalapozó kulcstechnológiai ágazatok fejlődését és innovációját, valamint támogassák az európai KKV-kat abban, hogy világszínvonalú cégekké fejlődhessenek.

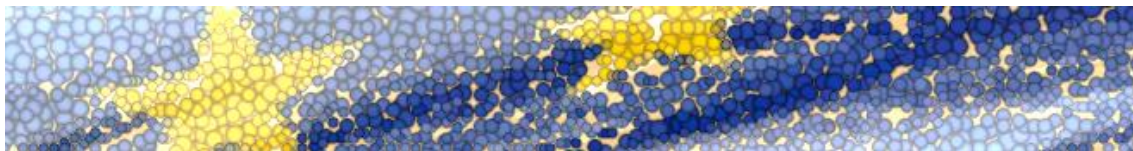
A pillér három specifikus területet fog át:

A „Vezető szerep az alap és ipari technológiák területén” célzott támogatást nyújt a kutatási, fejlesztési, demonstrációs és ha szükséges standardizálást elősegítő tevékenységekhez az

⁶A H2020 magyarországi adatai elérhetőek és tetszés szerint interaktív formában szerkeszthetők az alábbi oldalon: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/e8a41234-20b4-4e7e-80ef-335dd9e6ae36/sheet/941d3afe-da24-4c2e-99eb-b7fcbd8529ee/state/analysis>

⁷ Az Európai Unió K+F politikája és intézményrendszere Kutatás-fejlesztési és innovációs stratégiai keretek az Európai Unióban. Letölthető: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwibog2aoO_cAhWwyKYKHd8FB3gQFjAAegQIAhAC&url=http%3A%2F%2Fnkfih.gov.hu%2Fmagyar%2Fpdf-nyomtatasi%3Fckid%3D3665&usq=AOvVaw1FSSTHz4-kznBPSKp4X1kY

⁸ <http://www.h2020.gov.hu/kivalo-tudomany>

EU MOZAIKOK

INFORMÁCIÓK ÉS ISMERETTERJESZTÉS AZ EURÓPAI UNIÓRÓL - AZ MTA KRTK
VILÁGGAZDASÁGI INTÉZET SOROZATA

információs és kommunikációs technológiák (ICT) a nanotechnológiák, korszerű anyag- és gyártási technológiák, biotechnológiai alapú ipari folyamatok és az űrkutatás területén.

A „Kockázatfinanszírozáshoz való hozzáférés” program a hitel- és tőkefinanszírozási eszközökhöz való hozzájutást segíti az innováció-vezérelt cégek és projektek esetében, a fejlesztés különböző szakaszaiban. A COSME program⁹ által nyújtott tőkefinanszírozási eszközökkel együtt, azokat kiegészítve, javítja a kockázati tőkéhez való hozzáférés lehetőségeit uniós szinten.

Az „Innováció a KKV-k számára” program a KKV-k igényeihez igazított támogatást nyújt a KKV-k által végzett innováció minden formájához, elsősorban a komoly növekedési potenciállal bíró és a nemzetközi piacra való kilépésre kész cégeket¹⁰.

Társadalmi kihívások terén a Horizont 2020 struktúrája tükrözi az Europe 2020 stratégia prioritásait és saját eszközeivel hozzájárul az európai állampolgárokat érintő legfontosabb társadalmi problémák megoldásához. A „Társadalmi kihívások” pillér a következő területeket fogja át:

- Egészségügy, demográfiai változás és jólét;
- Élelmezésbiztonság, fenntartható mezőgazdaság és erdőgazdálkodás, tengerkutatás, tenger- és belvíz hasznosítási célú kutatás, valamint a biogazdaság
- Biztonságos, tiszta és hatékony energia
- Intelligens, környezetkímélő és integrált közlekedés
- Éghajlatváltozás, környezetvédelem, erőforrás-hatékonyság és nyersanyagok
- Európa a változó világban - Inkluzív, innovatív és reflektív társadalmak
- Biztonságos társadalmak – Európa és az állampolgárok szabadságának és biztonságának védelme¹¹

Érdeemes figyelemmel követni a fejleményeket a következő keretprogrammal kapcsolatban.

9

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwio1eC77jgAhWogIsKH Wd4D-cQFjAAegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fwww.vki.hu%2FEUMozaikok_2018%2F06&usg=AOvVaw1F2n2I7-C0tHGMBINyRuuk

¹⁰ <http://www.h2020.gov.hu/ii-ipari-vezeto-szerep>

¹¹ <http://www.h2020.gov.hu/iii-tarsadalmi-kihivasok>